Noteikts Āraišu ezerā atrastās vienkoča laivas vecums

Āraišu ezermītnes izrakumu laikā, 1968.gadā, ezera krastā pie Pūču mājām arheologs Jānis Apals atrada vienkoča laivas paliekas. Ezera ūdens līmenis bija mākslīgi pazemināts par nedaudz vairāk kā 1 m, un laivas atliekas atsedzās krasta daļā, kas parasti bija zem ūdens. Izvērtējot cirvja atstātās pēdas uz laivas korpusa, J. Apals uzskatīja, ka tā izcirsta ar šaurasmens cirvi un saistāma ar dzīvi ezermītnē ap 9.–10.gadsimtu.

Domājot, kā šo unikālo eksponātu iekļaut ezerpils ekspozīcijā, šogad ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu (projekts "Vienkoča laivas fragmenta datēšana ar 14C metodi", projekta Nr. 2023-3-KMA061) Āraišu ezerpils Arheoloģiskais parks īstenojis pirms dažiem gadiem arheoloģiskā parka rīcībā nonākušo līdz mūsdienām saglabājušos laivas fragmentu izpēti un datēšanu.

Piesaistot Latvijas Universitātes dendrohronologu Māri Zundi, paņemti vairāki koksnes paraugi un noskaidrots, ka laiva izcirsta no apses baļķa. Uz Poznaņas Radiokarbona laboratoriju Polijā datēšanai ar 14C radioaktīvā oglekļa metodi tika nosūtīti divi paraugi. Pēc vairāku mēnešu gaidīšanas nu saņemti analīžu rezultāti – abu paraugu datējumi uzrāda ļoti līdzīgus rezultātus, un 1968.gadā Āraišu ezerā pie "Pūču" mājām

atrastā vienkoča laiva nepārprotami datējama ar 18.gs. beigām–19.gs. pašu sākumu un ar ezerpili diemžēl nav saistāma. Šis jaunais datējums vēlreiz apliecina, cik svarīgi ir ik pa laikam pārvērtēt iepriekš zinātniskajā literatūrā izteiktos secinājumus un izmantot jaunākās dabaszinātņu metodes, lai pētītu arī jau pirms vairākām desmitgadēm iegūtus atradumus, pirms tie nonāk ekspozīcijā. Jācer, ka nākotnē, veicot zemūdens apzināšanas darbus Āraišu ezerā, varētu atrast arī kādus ezermītnes iedzīvotāju dzelzs laikmetā lietotus peldlīdzekļus.

Foto: Vienkoča laivas izskats tās atrašanas brīdī 1968.gadā – iegrimusi smiltīs, ar pavasara ledus uznestiem akmeņiem. (foto no J.Apala arhīva).

VALSTS
KULTŪRKAPITĀLA FONDS